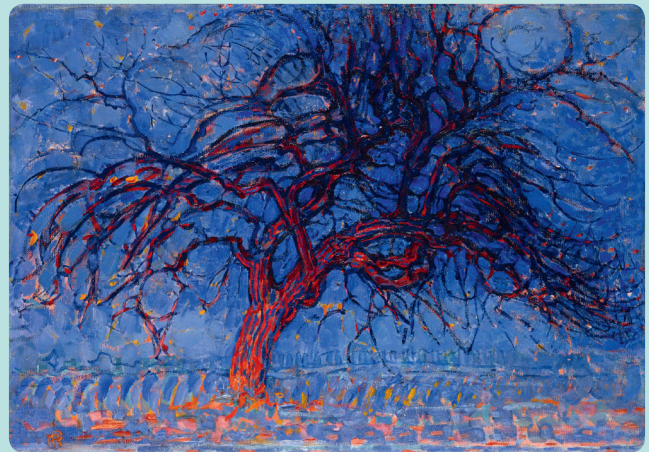

14 Ton Schulten, *Twente in volle gloed* (2006), **warme kleuren.**

15 Piet Mondriaan, *Avond - De rode boom* (1910), **warm-koudcontrast.**

1 Op reis, de wereld over

16 Frida Kahlo, *Boom van de hoop, blijf sterk* (1946).

17 Georgia O'Keeffe, *Black Mesa landscape* (1930), **licht-donkercontrast.**

1.8 Henri J. F. Rousseau, *Exotisch landschap met een tijger en jagers* (1907).

1 Op reis, de wereld over

Wie droomt er niet van: over de wereld reizen, andere culturen ontdekken, beroemde bouwwerken bekijken en prachtige landschappen bewonderen. Jij hebt vast wel een droombestemming waar je graag naartoe wilt. In dit hoofdstuk ga je op reis. En je gaat net zoals heel veel kunstenaars kijken naar landschappen vol prachtige kleuren.

→ Begrippen

Kleurencirkel

Het woord zegt het al: de kleurencirkel is een cirkel met daarin allemaal kleuren. Maar de kleurencirkel is meer dan dat. De kleurencirkel zoals je die op afbeelding 1.9 ziet, is ontworpen door Johannes Itten. Hierin staan de **primaire** kleuren in het midden. De **secundaire** kleuren staan daaromheen. De buitenste ring bestaat uit de **tertiaire** kleuren.

1.9 Johannes Itten, *Kleurencirkel*.

Primaire kleuren

De primaire kleuren zijn rood, geel en blauw. We noemen dit ook wel de basiskleuren. Met de primaire kleuren kun je alle kleuren mengen die er bestaan.

Secundaire kleuren

Dit zijn de kleuren die je kunt maken van de primaire kleuren. De secundaire kleuren zijn groen, paars en oranje. De kleur groen krijg je door blauw en geel te mengen. Paars krijg je door rood en blauw te mengen. En oranje krijg je door rood en geel te mengen.

Tertiaire kleuren

Een tertiaire kleur krijg je als je een primaire kleur met een secundaire kleur mengt.

Warme kleuren

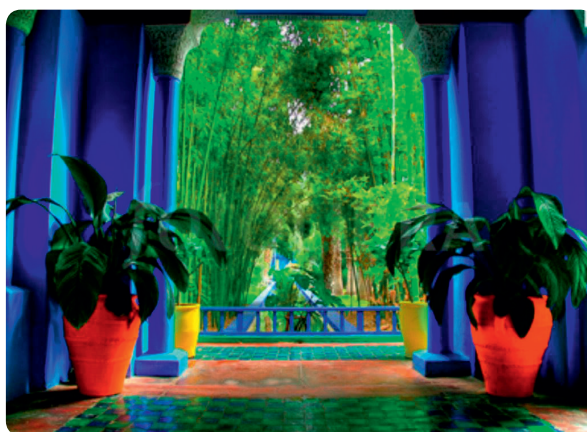
Met warme kleuren bedoelen we kleuren als oranje, rood, geel en roze. Kleuren die je een warm gevoel geven. Je kunt de warme kleuren ook in de kleurencirkel zien: zet in de buitenste rand een stip tussen geel en lichtgroen, en tussen paars en roze. Als je een lijn trekt tussen de twee punten heb je aan de rechterkant de warme kleuren.

Koude kleuren

Met koude kleuren worden kleuren als groen, blauw en paars bedoeld. Zet weer een denkbeeldige lijn door de kleurencirkel van geel-lichtgroen naar paars-roze. Dan heb je de koude kleuren aan de linkerkant.

Kleurcontrasten

Als je bepaalde kleuren naast elkaar zet, versterken deze kleuren elkaar. Dit noemen we een kleurcontrast. Als je een warme kleur naast een koude kleur plaatst, maak je een **warm-koudcontrast**. Je ziet dat bijvoorbeeld op afbeelding 1.10: de warme kleur van de bloempotten naast de koude kleur van de muren en de planten. Een lichte kleur naast een donkere kleur levert een **licht-donkercontrast** op. Het duidelijkste zie je dit bij wit naast zwart.

1.10 *Jardin Marjorelle*, Marrakesh (1924).

1 Oefenen met kleuren

1.11 Stanislav Sidorov, *Paraplu's* (tweede helft 20^e eeuw).

De kleurencirkel is een heel bekend begrip bij tekenen en handvaardigheid. Je zult deze de komende jaren nog vaak tegenkomen. Je gaat zelf eens oefenen met de kleurencirkel.

1. Kleuren in school.

- Maak een groepje van vier personen.
- Kijk in de kasten, je schoeltas, in de papierbak. Verzamel voorwerpen met verschillende kleuren uit het lokaal of de school.
- Leg al jullie voorwerpen op tafel.
- Maak met de voorwerpen de kleurencirkel na.
- Fotografeer het eindresultaat.

2. Kleurencirkel.

- Je krijgt van de docent een lege **kleurencirkel**.
- Pak verf in de **primaire** kleuren.
- Vul de kleurencirkel in: begin in het midden met de primaire kleuren. Maak hiervan de tweede ring met **secundaire** kleuren. Meng voor de buitenste ring de **tertiaire** kleuren van de primaire en secundaire kleuren uit de vorige ringen.

2 Droomlandschap

1.12 Robert Delaunay, *Landschap met schijf* (1906).

3. Landschap vol kleuren.

- Gebruik de kleurencirkel uit de vorige opdracht en knip deze uit.
- Bedenk een landschap waarin je de kleurencirkel kunt verwerken. Denk bijvoorbeeld aan een regenachtig landschap waarin de kleurencirkel een paraplu is. Of wat dacht je van een landschap met de kleurencirkel als reuzenrad? Hoe ga jij jouw kleurencirkel in een landschap verwerken?

.....
.....
.....

- Maak een tekening van het door jou bedachte landschap en plak de kleurencirkel op de juiste plek.
- Vergelijk jouw tekening met die van een klasgenoot. Noem twee verschillen tussen jullie tekeningen en een overeenkomst.

1
.....
.....
2
.....
.....

Reizen is al eeuwenlang heel populair. Kunstenaars gingen ook heel graag op reis. Op deze manier kwamen ze in aanraking met nieuwe culturen, gebruiken en landschappen. Kunstenaars namen deze indrukken mee naar huis en verwerkten ze in hun kunst.

1. Droombestemming.

Stel je voor: je gaat op reis naar een plek van jouw keuze. Alles is mogelijk, geld en andere praktische bezwaren spelen geen rol.

- Wat is jouw droombestemming?

.....
.....

2D-OPDRACHT

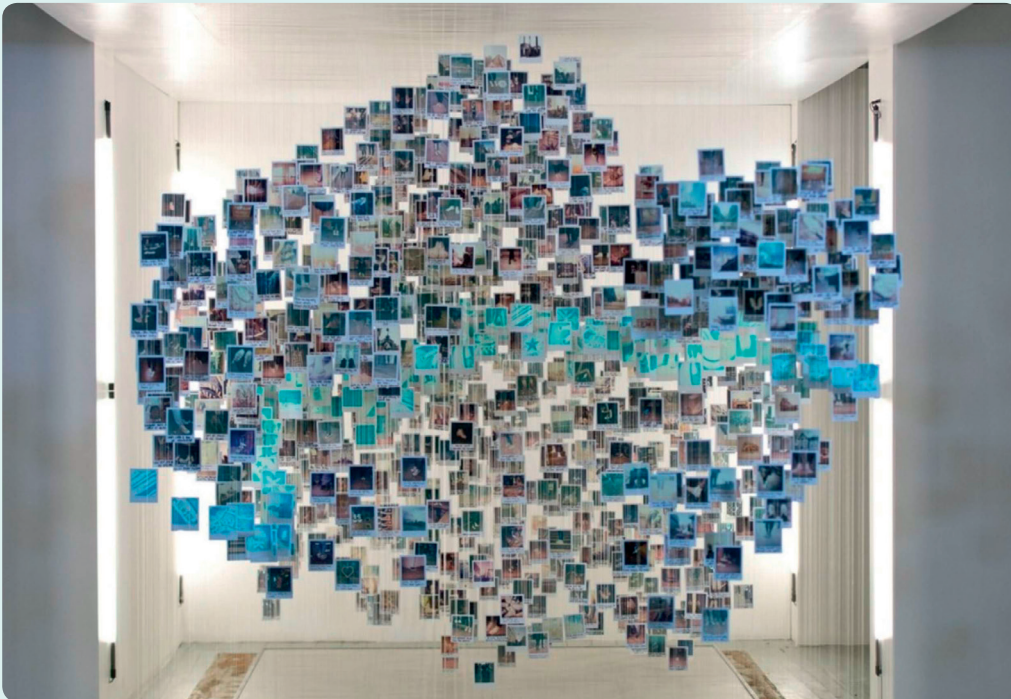
1.18 en 1.19 Damilola Odusote, *Made by you* voor Converse (2015).

Polaroidproject

Op vakantie maak je veel foto's met je telefoon. Maar hoeveel van die foto's kijk je later nog terug of druk je af? Je hebt ook polaroidcamera's. Meteen nadat je de foto maakt, komt er een kleine afdruk uit de camera. Deze afdruk heeft altijd hetzelfde formaat en een witte rand, ook wel een kader genoemd. Jij gaat tien polaroid-tekeningen maken met verschillende materialen.

Benodigheden:

- A4-papier
- Liniaal
- Kleurpotloden
- Materiaal naar keuze
- Touw

a. Maak tien vlakken op het juiste formaat. Je mag kiezen uit twee opties:

- Tekeningen van 8 centimeter breed en 10 centimeter hoog. Dit is het formaat van een standaardpolaroidfoto.
- Tekeningen van 20 centimeter breed en 22 centimeter hoog. Dit werkt beter als je graag wat groter werkt.

Zorgt dat er rondom het werkvlak een wit kader overblijft.

b. Maak een serie van tien polaroidtekeningen van jouw droombestemming. Denk aan het eten dat je daar kunt eten, de landschappen die je er ziet, de vlag van het land, bijzondere gebouwen die je er kunt bezoeken.

Voor iedere polaroid gebruik je een ander materiaal: kleurpotloden, verf, wasco, pastelkrijt, ecoline, houtskool, fineliner, inkt, tijdschriften om een collage te maken – je kunt dit zelf bedenken.

c. Hang je tien polaroids aan een touwtje en presenteer je serie aan je klasgenoten.

d. Op welke tekening ben je het meest trots? Waarom ben je daar het meest trots op?

.....

.....

.....

.....

e. Welk materiaal vond je het leukst om mee te werken? Leg je antwoord uit.

.....

.....

.....

.....

.....